



Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 16ης Νοεμβρίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία — Οδηγία 2001/29/ΕΚ — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Άρθρα 2 και 3 — Δικαιώματα αναπαραγωγής και παρουσιάσεως στο κοινό — Περιεχόμενο — Βιβλία “εκτός κυκλοφορίας” που δεν δημοσιεύονται ή έχουν πάψει να δημοσιεύονται — Εθνική ρύθμιση που αναθέτει σε εταιρία συλλογικής διαχείρισεως την άσκηση, για εμπορικούς σκοπούς, των δικαιωμάτων ψηφιακής εκμεταλλεύσεως των εκτός κυκλοφορίας βιβλίων — Τεκμαιρόμενη εκ του νόμου συναίνεση των δημιουργών — Απουσία μηχανισμού για τη διασφάλιση της πραγματικής και ατομικής ενημερώσεως των δημιουργών»

Στην υπόθεση C-301/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Γαλλία) με απόφαση της 6ης Μαΐου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Ιουνίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Marc Soulier,

Sara Doke

κατά

Premier ministre,

Ministre de la Culture et de la Communication,

παρισταμένων των:

Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA),

Joëlle Wintrebert κ.λπ.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, M. Βηλαρά, J. Malenovský (εισηγητή), M. Safjan και D. Šváby, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: V. Tourrès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Μαΐου 2016,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο Marc Soulier και η Sara Doke, εκπροσωπούμενοι από τον F. Macrez, avocat,
- η Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA), εκπροσωπούμενη από τους C. Caron και C. Fouquet, avocats,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και D. Segoin,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και D. Hadroušek, καθώς και από την S. Sindelková,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και M. Hellmann, καθώς και από την D. Kuon,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον S. Fiorentino, avvocato dello Stato,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους B. Majczyna, M. Drwięcki και M. Nowak,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις J. Hottiaux και J. Samnadda, καθώς και από τον T. Scharf,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουλίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 2 και 5 της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, του Marc Soulier και της Sara Doke και, αφετέρου, του Premier ministre (Πρωθυπουργού) και του Ministre de la Culture et de la Communication (Υπουργού Πολιτισμού και Επικοινωνίας), με αντικείμενο τη νομιμότητα του décret n° 2013-182, portant application des articles L. 134-1 à L. 134-9 du code de la propriété intellectuelle et relatif à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XX^{ème} siècle (διατάγματος 2013-182, περί εφαρμογής των άρθρων L. 134-1 έως L. 134-9 του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας και περί της ψηφιακής εκμεταλλεύσεως των εκτός κυκλοφορίας βιβλίων του 20ού αιώνα), της 27ης Φεβρουαρίου 2013 (*JORF* της 1ης Μαρτίου 2013, σ. 3835).

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

Η Σύμβαση της Βέρνης

- 3 Το άρθρο 2 της Συμβάσεως της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων (πράξις των Παρισίων της 24ης Ιουλίου 1971), όπως ισχύει κατόπιν της τροποποίησης της 28ης Σεπτεμβρίου 1979 (στο εξής: Σύμβαση της Βέρνης), προβλέπει, μεταξύ άλλων, στις παραγράφους 1 και 6, τα εξής:

«1. Οι όροι “λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα” περιλαμβάνουν όλες τις παραγωγές λογοτεχνικής, επιστημονικής και καλλιτεχνικής φύσεως, οιοσδήποτε είναι ο τρόπος και η μορφή εκφράσεως, ως: τα βιβλία, [...].

[...]

6. Τα ως άνω αναφερόμενα έργα τυγχάνουν προστασίας εις όλες τις χώρες της Ενώσεως. Η προστασία αυτή ασκείται προς όφελος του δημιουργού και παντός δικαιοδόχου.»

- 4 Κατά το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 3, της Συμβάσεως της Βέρνης:

«1. Προστατεύονται δυνάμει της παρούσης Συμβάσεως:

α) Οι δημιουργοί, υπήκοοι μιας των χωρών της Ενώσεως, διά τα έργα των δημοσιευθέντα ή μη.

[...]

3. Διά του όρου “δημοσιευθέντα έργα” νοούνται τα έργα τα δημοσιευθέντα με την συγκατάθεσιν των δημιουργών των, οιοσδήποτε και αν είναι ο τρόπος κατασκευής των αντιτύπων, υπό τον όρον όμως ότι η διάθεσις τούτων, υπήρξε τοιαύτη, ώστε να ικανοποιή τας ευλόγους ανάγκας του κοινού, λαμβανομένης υπ’ όψιν της φύσεως του έργου. [...].»

- 5 Το άρθρο 5 της Συμβάσεως αυτής προβλέπει, μεταξύ άλλων, στις παραγράφους 1 και 2, τα εξής:

«1. Οι δημιουργοί απολαμβάνουν, όσον αφορά τα έργα διά τα οποία προστατεύονται δυνάμει της παρούσης Συμβάσεως εις τας χώρας της Ενώσεως άλλας από την χώραν προελεύσεως του έργου, των δικαιωμάτων, τα οποία οι αντίστοιχοι νόμοι αναγνωρίζουν ή μέλλουν να αναγνωρίσουν εις τους υπηκόους των, ως και των δικαιωμάτων, άτινα ειδικώς παρέχονται διά της παρούσης Συμβάσεως.

2. Η απόλαυσις και η άσκησις των δικαιωμάτων τούτων δεν υπόκεινται εις οιανδήποτε διατύπωσιν. Η απόλαυσις και η άσκησις αύτη είναι ανεξάρτητοι από την ύπαρξιν της προστασίας εις την χώραν προελεύσεως του έργου. Κατά συνέπειαν πέραν των ορισμών της παρούσης Συμβάσεως, η έκτασις της προστασίας ως και τα ένδικα μέσα τα παρεχόμενα εις τον δημιουργόν προς εξασφάλισιν των δικαιωμάτων του ρυθμίζονται αποκλειστικώς συμφώνως προς την νομοθεσίαν της χώρας, εις την οποίαν ζητείται η προστασία.»

- 6 Το άρθρο 9 της εν λόγω Συμβάσεως ορίζει, μεταξύ άλλων, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Οι δημιουργοί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, προστατευομένων υπό της παρούσης Συμβάσεως έχουν το αποκλειστικόν δικαίωμα να επιτρέψουν την αναπαραγωγήν των έργων τούτων, καθ’ οιανδήποτε τρόπον και υφ’ οιανδήποτε μορφήν.»

- 7 Το άρθρο 11δς της ίδιας Συμβάσεως προβλέπει, μεταξύ άλλων, στην παράγραφο 1, τα εξής:
- «Οι δημιουργοί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων έχουν το αποκλειστικόν δικαίωμα να επιτρέπουν:
- [...]
2. πάσαν δημοσίαν ανακοίνωσιν είτε ενσύρματον είτε ασύρματον, του μεταδιδομένου δια του ραδιοφώνου, έργου, οσάκις η ανακοίνωσις αύτη γίνεται υπό Οργανισμού διαφόρου του αρχικού
- [...]».

Η συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία

- 8 Στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ), συνάφθηκε στη Γενεύη, στις 20 Δεκεμβρίου 1996, η Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία (στο εξής: Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία), η οποία εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 2000/278/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 2000 (ΕΕ 2000, L 89, σ. 6).
- 9 Το άρθρο 1, παράγραφος 4, της Συνθήκης του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία, το οποίο τιτλοφορείται «Σχέση με τη [Σ]ύμβαση της Βέρνης», ορίζει τα εξής:
- «Τα συμβαλλόμενα μέρη συμμορφώνονται με τα άρθρα 1 έως 21 και με το παράρτημα της [Σ]ύμβασης της Βέρνης.»

Το δίκαιο της Ένωσης

- 10 Στις αιτιολογικές σκέψεις 9, 15 και 32 της οδηγίας 2001/29 εκτίθενται τα ακόλουθα:
- «(9) Κάθε εναρμόνιση του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να βασιζέται σε υψηλό επίπεδο προστασίας, διότι τα εν λόγω δικαιώματα είναι ουσιώδη για την πνευματική δημιουργία. Η προστασία τους συμβάλλει στη διατήρηση και ανάπτυξη της δημιουργικότητας προς όφελος των δημιουργών, των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών, των καταναλωτών, του πολιτισμού, της βιομηχανίας και του κοινού γενικότερα. Ως εκ τούτου, η πνευματική ιδιοκτησία έχει αναγνωρισθεί ως αναπόσπαστο μέρος της ιδιοκτησίας.
- [...]
- (15) Η διπλωματική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) τον Δεκέμβριο του 1996, κατέληξε στην έγκριση δύο νέων συνθηκών, της “[Σ]υνθήκης του ΠΟΔΙ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας” και της “[Σ]υνθήκης του ΠΟΔΙ για τις ερμηνείες και εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα”, που αφορούν την προστασία των δημιουργών και την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών και των παραγωγών φωνογραφημάτων αντίστοιχα. Οι εν λόγω [Σ]υνθήκες προσαρμόζουν σημαντικά τη διεθνή προστασία του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του “ψηφιακού θεματολογίου”, και βελτιώνουν τα μέσα καταπολέμησης της πειρατείας σε παγκόσμιο επίπεδο. Η [Ευρωπαϊκή Ένωση] και τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ήδη υπογράψει τις εν λόγω [Σ]υνθήκες, ενώ παράλληλα προχωρεί η διαδικασία επικύρωσής τους από τα κράτη μέλη και την [Ένωση]. Η παρούσα οδηγία συμβάλλει επίσης στην εκπλήρωση ορισμένων από τις νέες αυτές διεθνείς υποχρεώσεις.

[...]

(32) Η παρούσα οδηγία περιέχει εξαντλητικό κατάλογο εξαιρέσεων και περιορισμών από το δικαίωμα αναπαραγωγής και το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό. Ορισμένες εξαιρέσεις ή περιορισμοί ισχύουν μόνο για το δικαίωμα αναπαραγωγής, κατά περίπτωση. Ο κατάλογος λαμβάνει δεόντως υπόψη τις διαφορετικές νομικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποσκοπώντας ταυτόχρονα στην διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Είναι σκόπιμο τα κράτη μέλη να επιτύχουν εναρμονισμένη εφαρμογή των εν λόγω εξαιρέσεων και περιορισμών, κάτι που θα επανεξεταστεί κατά την αξιολόγηση των εκτελεστικών μέτρων στο μέλλον.»

11 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/29, με τίτλο «Δικαίωμα αναπαραγωγής», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους·

[...].»

12 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Δικαίωμα παρουσίασης έργων στο κοινό και δικαίωμα διάθεσης άλλων αντικειμένων στο κοινό», προβλέπει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.»

13 Το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Εξαιρέσεις και περιορισμοί», ορίζει μεταξύ άλλων, στις παραγράφους 2 και 3, ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να προβλέπουν διάφορες εξαιρέσεις από τα δικαιώματα αναπαραγωγής και το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό και διάφορους περιορισμούς από τα εν λόγω δικαιώματα, που προβλέπονται αντιστοίχως στα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας αυτής, στις περιπτώσεις τις οποίες απαριθμεί.

Το γαλλικό δίκαιο

14 Ο loi n° 2012-287, relative à l'exploitation numérique des livres indisponibles du XX^{ème} siècle (**νόμος 2012-287, περί της ψηφιακής εκμεταλλεύσεως των εκτός κυκλοφορίας βιβλίων του 20ού αιώνα), της 1ης Μαρτίου 2012** (*JORF* της 2ας Μαρτίου 2012, σ. 3986), προσέθεσε εντός του τίτλου III του βιβλίου I του πρώτου μέρους του code de la propriété intellectuelle (κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας), που αφορά την «Εκμετάλλευση των δικαιωμάτων» που απορρέουν από το δικαίωμα του δημιουργού, το κεφάλαιο IV το οποίο επιγράφεται «Ειδικές διατάξεις περί ψηφιακής εκμεταλλεύσεως των εκτός κυκλοφορίας βιβλίων» και αποτελείται από τα άρθρα L. 134-1 έως L. 134-9 του κώδικα αυτού. Ορισμένα από τα εν λόγω άρθρα είτε τροποποιήθηκαν είτε καταργήθηκαν μεταγενεστέρως με τον loi n° 2015-195, portant diverses dispositions d'adaptation au droit de l'Union européenne dans les domaines de la propriété littéraire et artistique et du patrimoine culturel (νόμο 2015-195, περί διατάξεων προσαρμογής στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της πνευματικής ιδιοκτησίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς), της 20ής Φεβρουαρίου 2015 (*JORF* της 22ας Φεβρουαρίου 2015, σ. 3294).

- 15 Τα άρθρα L. 134-1 έως L. 134-9 του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως ισχύουν μετά τους δύο ως άνω νόμους, ορίζουν τα εξής:

«Άρθρο L. 134-1

Ως βιβλίο εκτός κυκλοφορίας κατά την έννοια του παρόντος κεφαλαίου νοείται ένα βιβλίο που έχει δημοσιευθεί στη Γαλλία πριν από την 1η Ιανουαρίου 2001 και το οποίο δεν διατίθεται πλέον στο εμπόριο από εκδότη ούτε αποτελεί επί του παρόντος αντικείμενο δημοσιεύσεως σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή.

Άρθρο L. 134-2

Δημιουργείται δημόσια βάση δεδομένων, η οποία παρουσιάζεται στο κοινό μέσω διαδικτυακής υπηρεσίας παρέχοντας ελεύθερη και δωρεάν πρόσβαση, και στην οποία καταχωρούνται τα βιβλία εκτός κυκλοφορίας. Η Bibliothèque nationale de France [Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας] επιβλέπει την εφαρμογή της, την επικαιροποίησή της και την εγγραφή των στοιχείων που προβλέπονται στα άρθρα L. 134-4, L. 134-5 και L. 134-6.

[...]

Άρθρο L. 134-3

I. Όταν ένα βιβλίο καταχωρείται στη βάση δεδομένων του άρθρου L. 134-2 για χρονικό διάστημα πλέον των έξι μηνών, το δικαίωμα χορηγήσεως άδειας για την αναπαραγωγή και την αναπαράσταση σε ψηφιακή μορφή ασκείται από εταιρία εισπράξεως και κατανομής των δικαιωμάτων που λειτουργεί κατά τα οριζόμενα στον τίτλο II του βιβλίου III του παρόντος μέρους και έχει λάβει έγκριση, για τον σκοπό αυτό, από τον Υπουργό Πολιτισμού.

Εκτός από την περίπτωση που προβλέπεται στο τρίτο εδάφιο του άρθρου L. 134-5, η αναπαραγωγή και η αναπαράσταση του βιβλίου σε ψηφιακή μορφή επιτρέπονται, με αμοιβή, χωρίς αποκλειστικότητα και για καθορισμένη διάρκεια πέντε ετών, ανανεώσιμη.

II. Οι εγκεκριμένες εταιρίες μπορούν να προβαίνουν σε κάθε δικαστική ενέργεια για τη νόμιμη προστασία των δικαιωμάτων που τους έχουν ανατεθεί.

III. Η έγκριση που προβλέπεται στο σημείο I χορηγείται αφού ληφθούν υπόψη:

[...]

2° η ισομερής εκπροσώπηση των συγγραφέων και των εκδοτών μεταξύ των εταίρων και εντός των οργάνων διοικήσεως·

[...]

5° η εφαρμογή δίκαιων κανόνων κατανομής των εισπραχθέντων ποσών μεταξύ των δικαιούχων, ανεξαρτήτως του αν είναι συμβαλλόμενοι στη σύμβαση εκδόσεως. Το ποσό που εισπράττεται από τον ή τους συγγραφείς του βιβλίου δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το ποσό που εισπράττεται από τον εκδότη·

6° τα αποτελεσματικά μέσα που η εταιρία προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή προκειμένου να προσδιορίσει και να εντοπίσει τους κατόχους δικαιωμάτων ώστε να καταλείψει τα εισπραχθέντα ποσά·

[...]

Άρθρο L. 134-4

I. Ο συγγραφέας βιβλίου εκτός κυκλοφορίας ή ο εκδότης που έχει το δικαίωμα αναπαραγωγής του βιβλίου αυτού σε έντυπη μορφή μπορεί να εναντιωθεί στην άσκηση, εκ μέρους εγκεκριμένης εταιρίας εισπράξεως και κατανομής δικαιωμάτων, του δικαιώματος χορηγήσεως αδείας που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο του σημείου I του άρθρου L. 134-3. Η εναντίωση αυτή κοινοποιείται εγγράφως στον οργανισμό που μνημονεύεται στο πρώτο εδάφιο του άρθρου L. 134-2 το αργότερο έξι μήνες μετά την καταχώρηση του επίμαχου βιβλίου στη βάση δεδομένων η οποία μνημονεύεται στο ίδιο εδάφιο.

[...]

Άρθρο L. 134-5

Ελλείψει εναντιώσεως κοινοποιούμενης από τον συγγραφέα ή τον εκδότη εντός της προβλεπόμενης στο σημείο I του άρθρου L. 134-4 προθεσμίας, η εταιρία εισπράξεως και κατανομής των δικαιωμάτων προτείνει τη χορήγηση αδείας για την αναπαραγωγή και αναπαράσταση σε ψηφιακή μορφή βιβλίου εκτός κυκλοφορίας στον εκδότη που έχει το δικαίωμα αναπαραγωγής του βιβλίου αυτού σε έντυπη μορφή.

[...]

Η άδεια εκμεταλλεύσεως που μνημονεύεται στο πρώτο εδάφιο χορηγείται από την εταιρία εισπράξεως και κατανομής των δικαιωμάτων, προς αποκλειστική χρήση διαρκείας δέκα ετών που μπορεί να ανανεωθεί σιωπηρώς.

[...]

Ελλείψει αποδοχής της προτάσεως που μνημονεύεται στο πρώτο εδάφιο [...], η εταιρία εισπράξεως και κατανομής των δικαιωμάτων επιτρέπει την αναπαραγωγή και την αναπαράσταση του βιβλίου σε ψηφιακή μορφή υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο δεύτερο εδάφιο του σημείου I του άρθρου L. 134-3.

[...]

Άρθρο L. 134-6

Ο συγγραφέας και ο εκδότης που έχουν το δικαίωμα αναπαραγωγής σε έντυπη μορφή βιβλίου εκτός κυκλοφορίας κοινοποιούν από κοινού οποτεδήποτε στην εταιρία εισπράξεως και κατανομής των δικαιωμάτων που μνημονεύεται στο άρθρο L. 134-3 την απόφασή τους να της αφαιρέσουν το δικαίωμα χορηγήσεως αδείας για την αναπαραγωγή και την αναπαράσταση του εν λόγω βιβλίου σε ψηφιακή μορφή.

Ο συγγραφέας βιβλίου εκτός κυκλοφορίας μπορεί να αποφασίσει οποτεδήποτε να αφαιρέσει από την εταιρία εισπράξεως και κατανομής των δικαιωμάτων που μνημονεύεται στο ίδιο άρθρο L. 134-3 το δικαίωμα να επιτρέπει την αναπαραγωγή και την αναπαράσταση του βιβλίου σε ψηφιακή μορφή, αν αποδείξει ότι είναι ο μόνος κάτοχος των δικαιωμάτων που ορίζονται στο εν λόγω άρθρο L. 134-3. Της κοινοποιεί την απόφασή του αυτή.

[...]

Άρθρο L. 134-7

Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος κεφαλαίου, μεταξύ άλλων, ο τρόπος προσβάσεως στη βάση δεδομένων που προβλέπεται στο άρθρο L. 134-2, η φύση καθώς και το μορφότυπο των δεδομένων που συλλέγονται και τα μέσα δημοσιότητας που είναι τα πλέον κατάλληλα για τη διασφάλιση της βέλτιστης δυνατής πληροφόρησης των δικαιούχων, οι προϋποθέσεις χορηγήσεως και ανακλήσεως της εγκρίσεως που χορηγείται στις εταιρίες εισπράξεως και κατανομής των δικαιωμάτων κατά το άρθρο L. 134-3, ορίζονται με διάταγμα που εκδίδεται κατόπιν γνωμοδοτήσεως του Conseil d'État [Συμβουλίου της Επικρατείας].

Άρθρο L. 134-9

Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις των τριών πρώτων εδαφίων του άρθρου L. 321-9, οι εγκεκριμένες εταιρίες που μνημονεύονται στο άρθρο L. 134-3 χρησιμοποιούν σε δράσεις αρωγής της δημιουργικότητας, σε δράσεις καταρτίσεως των δημιουργών του γραπτού λόγου και σε δράσεις προαγωγής της δημόσιας φιλαναγνωσίας που έχουν αναλάβει οι βιβλιοθήκες τα ποσά που εισπράττονται από την εκμετάλλευση των βιβλίων εκτός κυκλοφορίας και τα οποία δεν κατέστη δυνατό να κατανεμηθούν διότι δεν ήταν δυνατό να ταυτοποιηθούν ή να εντοπιστούν οι αποδέκτες τους πριν την εκπνοή της προθεσμίας που προβλέπεται στο τελευταίο εδάφιο του άρθρου L. 321-1.

[...]»

- 16 Οι λεπτομέρειες εφαρμογής των άρθρων L. 134-1 έως L. 134-9 του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας ορίστηκαν μεταγενεστέρως, σύμφωνα με το άρθρο L. 134-7 του κώδικα αυτού, με το διάταγμα 2013-182, το οποίο εισήγαγε, μεταξύ άλλων, στον εν λόγω κώδικα το άρθρο R. 134-11, το οποίο έχει ως εξής:

«Τα μέσα δημοσιότητας που μνημονεύονται στο άρθρο L. 134-7 συνίστανται σε ενημερωτική εκστρατεία που διεξάγεται με πρωτοβουλία του Υπουργείου Πολιτισμού, σε συνεργασία με τις εταιρίες εισπράξεως και κατανομής των δικαιωμάτων και τις επαγγελματικές οργανώσεις του κλάδου του βιβλίου.

Στο πλαίσιο της εκστρατείας αυτής, πραγματοποιείται παρουσίαση του ισχύοντος νομικού πλαισίου μέσω υπηρεσίας διαδικτυακής παρουσιάσεως στο κοινό, αποστολή ηλεκτρονικών διαφημιστικών μηνυμάτων, δημοσίευση ενθέτων σε έντυπα εθνικής κυκλοφορίας καθώς και προβολή διαφημιστικών πλαισίων σε ιστοτόπους ενημερωτικού περιεχομένου.

Η εκστρατεία αυτή αρχίζει κατά την ημερομηνία που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο του άρθρου R. 134-1 και διεξάγεται για περίοδο έξι μηνών.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 17 Κατά την έννοια του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας, ως «βιβλίο εκτός κυκλοφορίας» νοείται το βιβλίο που έχει δημοσιευθεί στη Γαλλία πριν από την 1η Ιανουαρίου 2001 και το οποίο δεν διατίθεται πλέον στο εμπόριο ούτε αποτελεί επί του παρόντος αντικείμενο δημοσιεύσεως σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή. Με τα άρθρα L. 134-1 έως L. 134-9 του κώδικα αυτού, προβλέφθηκαν ρυθμίσεις ώστε τα εν λόγω βιβλία να καταστούν εκ νέου διαθέσιμα και να καθοριστεί το πλαίσιο εμπορικής εκμεταλλεύσεώς τους σε ψηφιακή μορφή. Με το διάταγμα 2013-182 ορίστηκαν οι λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων αυτών.
- 18 Με δικόγραφο που πρωτοκολλήθηκε στις 2 Μαΐου 2013, ο M. Soulier και η S. Doke, αμφότεροι συγγραφείς λογοτεχνικών έργων, ζήτησαν από το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Γαλλία) να ακυρώσει το διάταγμα 2013-182.

- 19 Προς στήριξη των αιτημάτων τους, προβάλλουν, μεταξύ άλλων, ότι τα άρθρα L. 134-1 έως L. 134-9 του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας εισάγουν εξαίρεση από το αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπει το άρθρο 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 ή περιορισμό του δικαιώματος αυτού και ότι η εξαίρεση ή ο περιορισμός αυτός δεν περιλαμβάνονται μεταξύ εκείνων που απαριθμεί εξαντλητικώς το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας.
- 20 Η Syndicat des écrivains de langue française (SELF), η ένωση Autour des auteurs και τριάντα πέντε φυσικά πρόσωπα άσκησαν μεταγενεστέρως παρέμβαση στην ένδικη διαδικασία υπέρ του M. Soulier και της S. Doke.
- 21 Με τα υπομνήματα που κατέθεσαν, ο Πρωθυπουργός και ο Υπουργός Πολιτισμού και Επικοινωνίας ζήτησαν την απόρριψη του ακυρωτικού αιτήματος.
- 22 Η Société française des intérêts des auteurs de l'écrit (SOFIA) άσκησε μεταγενεστέρως παρέμβαση στην ένδικη διαδικασία, ζητώντας και αυτή την απόρριψη του ως άνω αιτήματος. Η SOFIA είναι εταιρία αποτελούμενη από συγγραφείς και εκδότες, επί της βάσεως της ισομερούς εκπροσωπήσεως, και επιφορτισμένη με τη διαχείριση του δικαιώματος χορηγήσεως άδειας για την αναπαραγωγή και την αναπαράσταση σε ψηφιακή μορφή βιβλίων εκτός κυκλοφορίας, του δικαιώματος δημόσιου δανεισμού καθώς και της εισπραττόμενης αμοιβής για ιδιωτικά ψηφιακά αντίγραφα στον τομέα των έργων γραπτού λόγου.
- 23 Αφού απέρριψε όλους τους λόγους ακυρώσεως τους οποίους προέβαλαν οι M. Soulier και S. Doke, στηριζόμενοι σε άλλες νομικές βάσεις πέραν των άρθρων 2 και 5 της οδηγίας 2001/29, το αιτούν δικαστήριο προχώρησε στην εξέταση των λόγων που αφορούσαν τα άρθρα αυτά, διαπιστώνοντας ευθύς εξαρχής ότι η εκτίμηση της συγκεκριμένης πτυχής της ένδικης διαφοράς ήταν συνάρτηση της ερμηνείας που έπρεπε να δοθεί στα εν λόγω άρθρα.
- 24 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντίκειται στα [άρθρα 2 και 5] της οδηγίας 2001/29 ρύθμιση, όπως αυτή που [θεσπίστηκε με τα άρθρα L. 134-1 έως L. 134-9 του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας], η οποία, υπό τις προϋποθέσεις που τάσσει, αναθέτει σε εγκεκριμένες εταιρείες εισπράξεως και κατανομής των δικαιωμάτων την άσκηση του δικαιώματος χορηγήσεως άδειας για την αναπαραγωγή και την αναπαράσταση υπό ψηφιακή μορφή των “εκτός κυκλοφορίας” βιβλίων, επιτρέποντας παράλληλα στους συγγραφείς των βιβλίων αυτών ή τους δικαιοδόχους τους να εναντιώνονται ή να επιτυγχάνουν την παύση της ασκήσεως του εν λόγω δικαιώματος;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 25 Δεν αμφισβητείται, αφενός, ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση αφορά όχι μόνο το δικαίωμα χορηγήσεως άδειας για την αναπαραγωγή βιβλίων εκτός κυκλοφορίας σε ψηφιακή μορφή, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29, αλλά επίσης το δικαίωμα χορηγήσεως άδειας για την αναπαράστασή τους υπό την ίδια μορφή και ότι η αναπαράσταση αυτή συνιστά «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας.
- 26 Αφετέρου, η ρύθμιση αυτή δεν εμπίπτει σε καμία από τις εξαιρέσεις και περιορισμούς που τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να θεσπίζουν, βάσει του άρθρου 5 της οδηγίας 2001/29, σε σχέση με τα δικαιώματα αναπαραγωγής και παρουσιάσεως στο κοινό, τα οποία προβλέπονται αντιστοίχως στο

άρθρο 2, στοιχείο α', και στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής. Ο κατάλογος των επιτρεπόμενων από την εν λόγω οδηγία εξαιρέσεων και περιορισμών έχει εξαντλητικό χαρακτήρα, όπως προκύπτει από την αιτιολογική της σκέψη 32.

- 27 Εκ των ανωτέρω έπεται ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 2001/29 προφανώς δεν ασκεί επιρροή στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης.
- 28 Υπ' αυτές τις συνθήκες, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, στοιχείο α', και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αναθέτει σε εγκεκριμένη εταιρία εισπράξεως και κατανομής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας την άσκηση του δικαιώματος χορηγήσεως άδειας για την αναπαραγωγή και παρουσίαση στο κοινό, σε ψηφιακή μορφή, βιβλίων εκτός κυκλοφορίας, αλλά παρέχει συγχρόνως στους συγγραφείς των εν λόγω βιβλίων ή στους δικαιοδόχους τους τη δυνατότητα να εναντιωθούν ή να επιτύχουν την παύση της εν λόγω ασκήσεως υπό τις προϋποθέσεις που η ρύθμιση αυτή ορίζει.

Απάντηση του Δικαστηρίου

- 29 Το άρθρο 2, στοιχείο α', και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 ορίζουν αντιστοίχως ότι τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την άμεση ή έμμεση αναπαραγωγή των έργων τους, με οποιοδήποτε μέσο και υπό οποιαδήποτε μορφή, καθώς και το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την παρουσίαση των έργων αυτών στο κοινό.
- 30 Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται καταρχάς ότι πρέπει να αναγνωρίζεται ευρύ περιεχόμενο στην προστασία που παρέχουν οι διατάξεις αυτές στους δημιουργούς (αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 2009, *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, σκέψη 43, και της 1ης Δεκεμβρίου 2011, *Rainer*, C-145/10, EU:C:2011:798, σκέψη 96).
- 31 Ως εκ τούτου, η προστασία αυτή πρέπει να ερμηνεύεται, ιδίως, υπό την έννοια ότι δεν περιορίζεται στην απόλαυση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται με το άρθρο 2, στοιχείο α', και με το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, αλλά εκτείνεται επίσης στην άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων.
- 32 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τη Σύμβαση της Βέρνης, προς τα άρθρα 1 έως 21 της οποίας υποχρεούται να συμμορφώνεται η Ένωση δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 4, της συνθήκης του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία, στην οποία η Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος και την οποία η οδηγία 2001/29 επιδιώκει, μεταξύ άλλων, να θέσει σε εφαρμογή, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική της σκέψη 15. Πράγματι, από το άρθρο 5, παράγραφος 2, της εν λόγω Συμβάσεως προκύπτει ότι η προστασία την οποία αυτή διασφαλίζει υπέρ των δημιουργών εκτείνεται τόσο στην απόλαυση όσο και στην άσκηση των δικαιωμάτων αναπαραγωγής και παρουσιάσεως στο κοινό, τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, και στο άρθρο 11δς, παράγραφος 1, αυτής και αντιστοιχούν σε εκείνα που προστατεύονται από την οδηγία 2001/29.
- 33 Περαιτέρω, υπογραμμίζεται ότι τα δικαιώματα που διασφαλίζει υπέρ των δημιουργών το άρθρο 2, στοιχείο α', και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχουν προληπτικό χαρακτήρα, υπό την έννοια ότι κάθε πράξη αναπαραγωγής ή παρουσιάσεως στο κοινό ενός έργου από τρίτο απαιτεί τη συναίνεση του δημιουργού του (όσον αφορά το δικαίωμα αναπαραγωγής, βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 2009, *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, σκέψεις 57 και 74, και της 4ης Οκτωβρίου 2011, *Football Association Premier League κ.λπ.*, C-403/08 και C-429/08, EU:C:2011:631, σκέψη 162, και, όσον αφορά το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό, βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 15ης Μαρτίου 2012, *SCF Consorzio Fonografici*, C-135/10, EU:C:2012:140, σκέψη 75, και της 13ης Φεβρουαρίου 2014, *Svensson κ.λπ.*, C-466/12, EU:C:2014:76, σκέψη 15).

- 34 Εκ των ανωτέρω έπεται ότι, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων και περιορισμών που προβλέπονται εξαντλητικώς στο άρθρο 5 της οδηγίας 2001/29, οποιαδήποτε χρήση έργου από τρίτο χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού του έργου πρέπει να θεωρείται ως προσβολή των δικαιωμάτων του δημιουργού του έργου αυτού (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 27ης Μαρτίου 2014, UPG Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, σκέψεις 24 και 25).
- 35 Εντούτοις, το άρθρο 2, στοιχείο α', και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 δεν διευκρινίζουν κατά ποιον τρόπο πρέπει να εκδηλώνεται η συναίνεση του δημιουργού, πράγμα που σημαίνει ότι οι διατάξεις αυτές δεν μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι απαιτούν η συναίνεση αυτή να παρέχεται οπωσδήποτε ρητώς. Αντιθέτως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατά τις εν λόγω διατάξεις, η συναίνεση επιτρέπεται επίσης να παρέχεται σιωπηρώς.
- 36 Ειδικότερα, το Δικαστήριο, σε υπόθεση στην οποία κλήθηκε να ερμηνεύσει την έννοια «νέο κοινό», έκρινε ότι, εφόσον ο συγγραφέας έχει παράσχει την προηγούμενη, ρητή και χωρίς επιφυλάξεις άδεια του για τη δημοσίευση των άρθρων του στον ιστότοπο του εκδότη εντύπου, χωρίς κατά τα λοιπά να κάνει χρήση τεχνικών μέσων που να περιορίζουν την πρόσβαση στα εν λόγω έργα από άλλους ιστοτόπους, ο συγγραφέας αυτός μπορεί, κατ' ουσίαν, να θεωρηθεί ότι έχει επιτρέψει την παρουσίαση των έργων στο σύνολο των χρηστών του διαδικτύου (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014, Svensson κ.λπ., C-466/12, EU:C:2014:76, σκέψεις 25 έως 28 και 31).
- 37 Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της υψηλής προστασίας των δημιουργών που μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 9 της οδηγίας 2001/29, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να γίνει δεκτό ότι υφίσταται σιωπηρή συναίνεση του δημιουργού πρέπει να καθορίζονται αυστηρώς, ώστε να μην καταστεί άνευ αντικειμένου αυτός καθεαυτόν ο κανόνας της συναινέσεως του δημιουργού.
- 38 Ειδικότερα, σε κάθε δημιουργό πρέπει να παρέχεται πραγματική ενημέρωση για τη μελλοντική χρήση του έργου του από τρίτους και για τα μέσα που τίθενται στη διάθεσή του προκειμένου να απαγορεύσει τη χρήση αυτή, εφόσον το επιθυμεί.
- 39 Πράγματι, ελλείψει προηγούμενης πραγματικής ενημερώσεως σχετικά με τη μελλοντική χρήση, ο δημιουργός δεν είναι σε θέση να τοποθετηθεί επί της χρήσεως αυτής και, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, να την απαγορεύσει, πράγμα που σημαίνει ότι αυτή καθεαυτή η ύπαρξη της σιωπηρής συναινέσεως του στην εν λόγω χρήση παραμένει καθαρά υποθετική.
- 40 Κατά συνέπεια, ελλείψει εγγυήσεων προς διασφάλιση της πραγματικής ενημερώσεως των δημιουργών για τη σχεδιαζόμενη χρήση των έργων τους και για τα μέσα που τίθενται στη διάθεσή τους προκειμένου να την απαγορεύσουν, οι δημιουργοί αδυνατούν εκ των πραγμάτων να διατυπώσουν οποιαδήποτε άποψη σε σχέση με τη χρήση αυτή.
- 41 Επισημαίνεται ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση αναθέτει σε εγκεκριμένη εταιρία την άσκηση του δικαιώματος χορηγήσεως άδειας για την ψηφιακή εκμετάλλευση βιβλίων εκτός κυκλοφορίας, παρέχοντας συγχρόνως στους συγγραφείς των εν λόγω βιβλίων τη δυνατότητα να εναντιωθούν εκ των προτέρων σε μια τέτοια άσκηση, εντός προθεσμίας έξι μηνών από την καταχώριση των εν λόγω βιβλίων σε βάση δεδομένων που έχει δημιουργηθεί για τον σκοπό αυτό.
- 42 Επομένως, η άσκηση του δικαιώματος εναντιώσεως που κατοχυρώνει η ως άνω ρύθμιση για το σύνολο των κατόχων δικαιωμάτων επί των οικείων βιβλίων, ιδίως δε για τους συγγραφείς, έχει ως αποτέλεσμα την απαγόρευση της χρήσεως των εν λόγω έργων, ενώ η έλλειψη εναντιώσεως εκ μέρους συγκεκριμένου συγγραφέα εντός της τασσόμενης προθεσμίας μπορεί, υπό το πρίσμα του άρθρου 2, στοιχείο α', και του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, να εκληφθεί ως σιωπηρή συναίνεσή του στην εν λόγω χρήση.

- 43 Από την απόφαση περί παραπομπής δεν προκύπτει πάντως ότι η εν λόγω ρύθμιση καθιερώνει μηχανισμό διασφαλίζοντα την πραγματική και ατομική ενημέρωση των συγγραφέων. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ορισμένοι από τους ενδιαφερόμενους συγγραφείς να μην έχουν, στην πραγματικότητα, καμία γνώση για τη σχεδιαζόμενη χρήση των έργων τους και, επομένως, να μην είναι σε θέση να τοποθετηθούν, θετικά ή αρνητικά, επί της χρήσεως αυτής. Υπ' αυτές τις συνθήκες, μόνη η έλλειψη εναντιώσεως εκ μέρους τους δεν μπορεί να εκληφθεί ως σιωπηρή συναίνεσή τους στη χρήση αυτή.
- 44 Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο διότι η ανωτέρω ρύθμιση αφορά βιβλία τα οποία έχουν μεν κατά το παρελθόν δημοσιευτεί και κυκλοφορήσει στο εμπόριο, πλην όμως σήμερα ούτε δημοσιεύονται ούτε κυκλοφορούν στο εμπόριο. Λόγω της ιδιάζουσας αυτής καταστάσεως, δεν είναι ευλόγως δυνατό να τεκμαίρεται ότι, ελλείψει εναντιώσεως εκ μέρους τους, όλοι οι συγγραφείς «λησμονημένων» βιβλίων είναι παρά ταύτα υπέρ της «αναβιώσεως» των έργων τους προς τον σκοπό της εμπορικής εκμεταλλεύσεώς τους υπό ψηφιακή μορφή.
- 45 Βεβαίως, η οδηγία 2001/29 δεν απαγορεύει την εκ μέρους εθνικής ρυθμίσεως, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, επιδίωξη σκοπού συνιστάμενου στην ψηφιακή εκμετάλλευση βιβλίων εκτός κυκλοφορίας προς το συμφέρον της πολιτιστικής καλλιέργειας των καταναλωτών και της κοινωνίας στο σύνολό της. Ωστόσο, η επιδίωξη του σκοπού αυτού και του συμφέροντος αυτού δεν μπορεί να δικαιολογήσει παρέκκλιση, μη προβλεφθείσα από τον νομοθέτη της Ένωσης, από την προστασία που διασφαλίζει η οδηγία αυτή υπέρ των δημιουργών.
- 46 Τέλος, επισημαίνεται ότι ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης παρέχει, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα στους συγγραφείς να επιτύχουν την παύση της εμπορικής εκμεταλλεύσεως των έργων τους υπό ψηφιακή μορφή, ενεργώντας είτε από κοινού με τους εκδότες των έργων αυτών σε έντυπη μορφή είτε μόνοι τους, υπό την προϋπόθεση πάντως, στη δεύτερη αυτή περίπτωση, ότι αποδεικνύουν ότι είναι οι μόνοι κάτοχοι δικαιωμάτων επί των εν λόγω έργων.
- 47 Υπενθυμίζεται συναφώς, πρώτον, ότι από την αποκλειστική φύση των δικαιωμάτων αναπαραγωγής και παρουσιάσεως στο κοινό, που προβλέπονται αντιστοίχως στο άρθρο 2, στοιχείο α', και στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, προκύπτει ότι οι δημιουργοί είναι οι μόνοι στους οποίους η οδηγία παρέχει, πρωτογενώς, το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως των έργων τους (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, σκέψη 53).
- 48 Εκ των ανωτέρω έπεται ότι η οδηγία 2001/29 δεν απαγορεύει μεν στα κράτη μέλη να απονέμουν, επιπλέον, ορισμένα δικαιώματα ή οφέλη σε τρίτους, όπως οι εκδότες, πλην όμως αναγκαία προς τούτο προϋπόθεση είναι τα δικαιώματα και τα οφέλη αυτά να μη συνεπάγονται προσβολή των δικαιωμάτων που η οδηγία αυτή παρέχει αποκλειστικώς στους δημιουργούς (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, σκέψεις 47 έως 49).
- 49 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όταν ο δημιουργός έργου, στο πλαίσιο της εφαρμογής ρυθμίσεως όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, αποφασίζει την παύση της εκμεταλλεύσεως του έργου υπό ψηφιακή μορφή για το μέλλον, η δυνατότητα ασκήσεως του δικαιώματος αυτού δεν μπορεί να εξαρτάται, σε ορισμένες περιπτώσεις, από την εκδήλωση αντίστοιχης βουλήσεως από πρόσωπα πέραν εκείνων στα οποία ο δημιουργός έχει παράσχει προηγούμενη άδεια για την ψηφιακή εκμετάλλευση του έργου του, άρα ούτε από συμφωνία του εκδότη ο οποίος, εξάλλου, κατέχει μόνο τα δικαιώματα εκμεταλλεύσεως του έργου σε έντυπη μορφή.
- 50 Δεύτερον, από το άρθρο 5, παράγραφος 2, της Συμβάσεως της Βέρνης, η οποία δεσμεύει την Ένωση για τους λόγους που εκτέθηκαν στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι η απόλαυση και η άσκηση των δικαιωμάτων αναπαραγωγής και παρουσιάσεως στο κοινό, τα οποία η εν λόγω

Σύμβαση απονέμει στους δημιουργούς και τα οποία αντιστοιχούν σε εκείνα που προβλέπονται με το άρθρο 2, στοιχείο α', και με το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, δεν είναι δυνατό να υπόκεινται σε οποιοδήποτε είδους διατύπωση.

- 51 Εκ των ανωτέρω έπεται ιδίως ότι, στο πλαίσιο ρυθμίσεως όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο δημιουργός έργου πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιτυγχάνει την παύση της ασκήσεως, από τρίτο, των δικαιωμάτων ψηφιακής εκμεταλλεύσεως που κατέχει επί του έργου αυτού και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να του απαγορεύει οποιαδήποτε μελλοντική χρήση υπ' αυτή τη μορφή, χωρίς να υποχρεούται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να τηρήσει προηγούμενη διατύπωση, και συγκεκριμένα να αποδείξει ότι δεν υπάρχουν, επιπλέον, κάτοχοι άλλων δικαιωμάτων επί του εν λόγω έργου, όπως δικαιωμάτων που αφορούν την εκμετάλλευσή του σε έντυπη μορφή.
- 52 Κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, στοιχείο α', και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αναθέτει σε εγκεκριμένη εταιρία εισπράξεως και κατανομής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας την άσκηση του δικαιώματος χορηγήσεως άδειας για την αναπαραγωγή και την παρουσίαση στο κοινό, σε ψηφιακή μορφή, βιβλίων «εκτός κυκλοφορίας», δηλαδή βιβλίων που έχουν δημοσιευθεί στη Γαλλία πριν από την 1η Ιανουαρίου 2001 και δεν διατίθενται πλέον στο εμπόριο ούτε αποτελούν αντικείμενο δημοσιεύσεως σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή, αλλά παρέχει συγχρόνως στους συγγραφείς των εν λόγω βιβλίων ή στους δικαιοδόχους τους τη δυνατότητα να εναντιωθούν ή να επιτύχουν την παύση της εν λόγω ασκήσεως υπό τις προϋποθέσεις που η ρύθμιση αυτή ορίζει.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 53 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 2, στοιχείο α', και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία αναθέτει σε εγκεκριμένη εταιρία εισπράξεως και κατανομής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας την άσκηση του δικαιώματος χορηγήσεως άδειας για την αναπαραγωγή και την παρουσίαση στο κοινό, σε ψηφιακή μορφή, βιβλίων «εκτός κυκλοφορίας», δηλαδή βιβλίων που έχουν δημοσιευθεί στη Γαλλία πριν από την 1η Ιανουαρίου 2001 και δεν διατίθενται πλέον στο εμπόριο ούτε αποτελούν αντικείμενο δημοσιεύσεως σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή, αλλά παρέχει συγχρόνως στους συγγραφείς των εν λόγω βιβλίων ή στους δικαιοδόχους τους τη δυνατότητα να εναντιωθούν ή να επιτύχουν την παύση της εν λόγω ασκήσεως υπό τις προϋποθέσεις που η ρύθμιση αυτή ορίζει.

(υπογραφές)